

Minister Zdrowia

Warszawa, 10. 11. 2015

ZP-P.073.94.2015

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 5 października 2015 r., znak: II.519.2097.2014.MBe. w sprawie nieadekwatności przepisów dotyczących warunków i sposobu dokonywania badań prewencyjnych na zawartość alkoholu w organizmie kierującego pojazdem lub innej osoby, uprzejmie przedstawiam poniższe informacje.

Obecnie sposób i warunki przeprowadzania badań stanu trzeźwości określają przepisy, wydane na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286), zwanej dalej „ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”, czyli przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 1983 r. w sprawie warunków i sposobu dokonywania badań na zawartość alkoholu w organizmie (Dz. U. Nr 25, poz. 117). Prace nad nowym rozporządzeniem wydawanym na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. nad rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie są prowadzone nieprzerwanie od 2011 r. Procedowany projekt rozporządzenia określa warunki i sposób dokonywania badań koniecznych do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia po spożyciu alkoholu oraz stanu trzeźwości pracownika niedopuszczonego do pracy z powodu uzasadnionego podejrzenia, że stawiał się do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo spożywał alkohol w czasie pracy. Powyższe jest zgodne z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która określa, że badań na zawartość alkoholu w organizmie dokonuje się gdy:

- zachodzi podejrzenie, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione po spożyciu alkoholu: osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, w szczególności zabiegowi pobrania krwi (art. 47 ustawy);

- zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pracownik stawiał się do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo spożywał alkohol w czasie pracy: kierownik zakładu pracy lub osoba przez niego upoważniona mają obowiązek niedopuszczenia do pracy takiego pracownika a okoliczności stanowiące podstawę decyzji powinny być podane pracownikowi do wiadomości; jednocześnie uprawnienia kierownika zakładu pracy służą również organowi nadrzędnemu nad danym zakładem pracy oraz organowi uprawnionemu do przeprowadzenia kontroli zakładu pracy (art. 17 ustawy).

Konieczność wydania nowego rozporządzenia regulującego kwestię sposobu przeprowadzania badań na zawartość alkoholu w organizmie spowodowana jest wejściem w życie ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622, z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła zmianę art. 17 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi rozszerzając krąg osób uprawnionych do żądania przeprowadzenia badania stanu trzeźwości pracownika, co do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie, że stawiał się do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo spożywał alkohol w czasie pracy, o kierownika zakładu pracy lub osobę przez niego upoważnioną. W wyniku powyższej nowelizacji określono również, że badanie stanu trzeźwości pracownika przeprowadza uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego, zaś zabiegu pobrania krwi dokonuje fachowy pracownik służby zdrowia. W związku z tą zmianą, na mocy art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców, obowiązujące rozporządzenie zostało zachowane w mocy do czasu wejścia w życie nowego aktu wykonawczego.

Odnosząc się do badania kierowców na zawartość alkoholu w organizmie należy zauważyć, że art. 129i ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137, z późn. zm.) stanowi, że badanie w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu przeprowadza się przy użyciu urządzeń elektronicznych dokonujących pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu. Art. 129i ust. 4 tej ustawy odsyła do rozporządzenia wydawanego na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jedynie

w zakresie warunków i sposobu przeprowadzania badań w celu ustalenia zawartości alkoholu w organizmie.

Wymaga stanowczego podkreślenia, że Minister Zdrowia w pełni podziela stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, że regulacje w zakresie nadania Policji uprawnień żądania poddania się przez kierującego pojazdem lub inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, a także nałożenia obowiązku poddania się takiemu badaniu przez daną osobę, jako dotyczące fundamentalnych, konstytucyjnie strzeżonych, praw i obowiązków organów i obywateli, muszą być precyzyjnie uregulowane. Co więcej muszą być one określone w akcie ustawowym i nie mogą być materiały aktu wykonawczego, jakim jest rozporządzenie. Zagadnienia dotyczące uprawnień Policji, w tym w zakresie przeprowadzania badań prewencyjnych (rutynowych) na zawartość alkoholu w organizmie nie mogą zatem być uregulowane obecnie procedowanym, wyżej wskazanym rozporządzeniem Ministra Zdrowia. Trzeba też wskazać, że zasady ruchu na drogach publicznych czy zasady i warunki kontroli ruchu drogowego określono w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, i to Ministerstwo Spraw Wewnętrznych jest właściwe w zakresie interpretacji bądź ewentualnej nowelizacji przepisów ww. ustawy. Minister Zdrowia w pełni popiera stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, że okoliczności prowadzenia badań na zawartość alkoholu w organizmie wyszczególnione w powołanych przepisach ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przepisach wykonawczych są na tyle odmienne od sytuacji opisanej w art. 129 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, że nie jest możliwe stosowanie ich w odniesieniu do badań osób kierujących pojazdami lub osób, wobec których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogły kierować pojazdem w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości. Dlatego też sprawy te powinny znaleźć odrębne uregulowanie w odpowiednich aktach.

W związku z powyższym, odnosząc się jednocześnie do przedstawionego w wystąpieniu stanowiska Komendy Głównej Policji, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji naświetlających kontekst prac nad rozporządzeniem Ministra Zdrowia, w tym powody długiego procedowania przedmiotowego aktu.

Przede wszystkim należy zauważyć, że od dnia 1 stycznia 2008 r. w wyniku deregulacji w obszarze metrologii, analizatory wydechu przestały podlegać prawnej kontroli metrologicznej. Na posiedzeniu w dniu 20 stycznia 2011 r. Stały Komitet Rady

Ministrów zalecił ponowne objęcie analizatorów wydechu prawną kontrolą metrologiczną. W związku z przeciągającym się procesem legislacyjnym, którego celem jest wydanie niniejszego rozporządzenia Ministra Zdrowia – z uwagi na stale podtrzymywane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, w tym Policję, zastrzeżenia do projektu dotyczące określenia wymagań dla analizatorów wydechu – to z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia został powołany w Ministerstwie Gospodarki roboczy zespół ds. analizatorów wydechu, w którego pracach uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Policji, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Gospodarki oraz Głównego Urzędu Miar. Celem prac tego zespołu było wypracowanie wspólnego stanowiska w powyższej sprawie. Przez wiele miesięcy trwały robocze uzgodnienia międzyresortowe, pośrednio dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie warunków i sposobu dokonywania badań na zawartość alkoholu w organizmie, stanowiącego realizację upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Uzgodnienia te dotyczyły ponownego objęcia prawną kontrolą metrologiczną analizatorów wydechu. Główny Urząd Miar opracował analizę skutków przywrócenia prawnej kontroli metrologicznej analizatorów wydechu. Uwzględniając ustalenia zespołu, Ministerstwo Zdrowia kontynuuje prace mające na celu wydanie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie, zgodnie z upoważnieniem, tj. nie uwzględniając zgłaszanych uwag odnoszących się do określenia wymogów technicznych analizatorów wydechu.

W chwili sporządzenia niniejszego pisma przedmiotowe rozporządzenie, po przeprowadzeniu ponownych uzgodnień międzyresortowych, zostało skierowane do podpisu Ministra Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Pracy i Polityki Społecznej.

Z upoważnienia

Beata Malecka-Libera
Z upoważnienia MINISTRA ZDROWIA
SEKRETAŹ STANU
w Ministerstwie Zdrowia
Pełnomocnik Rządu do spraw projektu
ustawy o zdrowiu publicznym

Beata Malecka-Libera